

1941-02-18

SENDER

Astrid Warberg-Goldschmidt

RECIPIENT

Johanne Christine Larsen

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Da

Date explanation:

Datoen er skrevet øverst s. 1

General comment:

Det vides ikke, hvem Bøgelund

Jensen, Edith og Søren Madsen var.

Ida var formodentlig pige i huset hos

Johanne og Adolf Larsen.

Dr. Larsen og Blütten Petersen kendes

ikke.

Sender's location:

Hareskov, Bakkevej 12

Sender info (seal, address, etc.):

Adressen er skrevet på kuvertens

bagside

Recipient's location:

Dræby, Lindøgaard

Recipient info (Transcript, Inscription,
etc.):

Adressen er skrevet på kuvertens

forside

Mentioned people:

Sus -

Torkil Barfod

Nicolai Blædel

Adolph Hitler

Charles Morgan

Axel Müller

Janna Schou

Jørgen Schou

Kirstine Schou

Robert Stephenson

Lars Syberg

Gertrude Søndergaard

Ole Søndergaard

Erik Warberg Larsen

Martin Warberg Larsen

Archive:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske

Arkiv, BB0787

Trykt udgave:

Nej

Provenance:

Testamentarisk gave fra Laura

Warberg Petersen til Østfyns Museer

TRANSCRIPTION

[På kuvertens forside håndskrevet med blyant:]

1941

18' Febr.

[Håndskrevet med blæk:]

Fru

Johanne Warberg Larsen

Lindøgaard

Dræby

Fyen.

29-5-03.

[Med blyant:]

besvaret

[På kuvertens bagside:]

Bakkevej 12

Hareskov.

[I brevet:]

1)

Hareskov, 18' Februar 1941

Kære lille Junge! Tak for dit sidste Kæmpebrev, som jeg nu til min Forfærdelse ser er dateret 2' Febr – jeg fik det d. 8 [”jeg fik det d. 8” indsat over linjen] og mig bevidst har jeg da ikke besvaret det endnu. Grunden er at vi atter har været hjemsøgt af Sygdom – jeg har måttet ligge en Ugestid med Hoste og Tilbehør min Næse har nu været tilsat siden November, jeg kan hverken lugte eller smage det allermindste og er nu og da ængstelig for, at det skal "slå ind", jeg føler mig ofte ret åndssløv, høre kan jeg heller ikke, og vågner hver Morgen med Hodepine og Aandenød – dette sidste skyldes dog, at vi sover i sådan en Varme – og tre Personer, Nus ligger i Dagligstuen med Dør åben til Sovekammeret, og i Stuen brænder Kakkellovnen jo over, både Nus og jeg lider meget derunder, men hvad skal man gøre, når Axel siger, at han ikke kan tåle, vi lader Døren stå til Gangen, det vilde dog hjælpe noget han er stadig hjemme og oppe og hoster desværre meget; har så voldsomme Anfald om Natten, at der engang kom Blod af det, dog tydelig nok et sprungen Blodkar; og så forværres hans Brok og giver Smerter. Ja, det har været en slem Vinter for os. Nu kan vi da begynde at få luftet godt ud om Dagen, det var næsten umuligt, da det frøs de mange Grader – mine Astma-Lunger har døjet meget af Mangel på frisk Luft, men så snart jeg prøver at gå ud, mister jeg Vejret. Nu letter det også, at vi ikke mere har alt det Komedie med Vandet, Axel har haft Træ og Kulsfyr brændende i Vaskehuset under Vandhanerne

om Natten ["om Natten" indsat over linien], det er så kostbart, hvis de fryser. Nu har jeg fyldt en hel Side med Jeremiader, som det sikkert har været oplivende for dig at læse om, men jeg må da ikke glemme den Tilføjelse, at vi indimellem går og har det rigtig hyggeligt, man kan jo hygge sig gevaldigt indendørs, når der er varmt og godt og rart i Stuerne; jeg har smukke blomstrende Alpevioler endnu fra Jul og min store Julekaktus har endnu een Blomst tilbage; vi har ogsaa megen Fornøjelse af Småfuglene, Æbletræet herudenfor Vinduet er til Stadighed behængt med Kødben, Flæskesvær, Osteskorper og desl., Fuglene kommer flokkevis på bestemte Tider af Dagen og henter deres Rationer – Foderkassen på Trappegesimsen får alle Brødkrummer; her er Solsorter (de får rådne Æbler) – Skovspurve, Musvitter, Blåmejser, nu og da en Rødkælk, en Bogfinke, en Stillids, og så de næsvise Skader; Flagspætten holder til på Plankeværket i Gården; Spætmejsen viser sig også en sjælden Gang og går baglæns ned ad Stammerne; Axel har i Tidens Løb konstateret 43 Slags Fugle i Haven! Han er meget fugleinteresseret. Jeg kender kun de almindeligste.

Min søde Nus er nu i igen igang i sit Værksted – der har været mange Afbrydelser, hun har jo også været syg flere Gange; og Sus har ikke været på Værkstedet endnu siden Jul, det Skind, for hende har Vinteren også været døj, men hun fik da fat i en ung Pige, som kommer et Par Timer hver Dag; vi her har desværre haft nok med at passe os selv; Nus er så glad i denne Tid, hvor er det dog dejligt at høre hendes forfriskende Latter; jeg tror nu privat, at det har været en stor Lettelse for hende, at den Polak ikke er her mere – selv om hun (og vi) selv har meget ondt af det for ham – han er i Fængsel i Flensburg, skriver derfra at han vist skal i Koncentrationslejr.

2.)

Han var nu meget pågående, vilde med Djævelens Vold og Magt have Nus – skønt hun stadig bremsede ham; men hun kunde vel ikke helt stå for det, at han er Jøde – og Udlænding – og dog altid en Kammerat at tage på Tur med, hun er så ensom og så eksklusiv, har svært ved af slutte sig til nogen – Gud give jeg kunde stampe noget Ungdom op af Jorden til hende; det trænger hun meget til, men det skulde dog komme fra de unge selv, jeg mener med at trække Ungdom til Huse. Mellem os sagt, så var Polakken meget lidt sympatisk; men man er tilbøjelig til at se mildt og overbærende på de forfulgte og ulykkelige og neddæmpe sin Antipati. – Nus er så optaget af i disse Dage, at hun har en lille ny Glas-Idé, en "Dessin", nemlig Karaffel - Glas – og Glasasiet til et lille "Aftentraktement", det skal frem i "Kubens" Vindue (En Kunsthandel v. Siden af Bøgelund Jensen, drives af

Edith, Søren Madsens Kone) – Ideen har hun fået ved, at vi har konstateret, at vi er så lækkersultne i denne Vinter – mener det kan skyldes de ændrede Ernæringsforhold, ingen Varer er jo nu som før, næsten hver Aften laver vi et lille Traktement, lidt Syltetøj, eller et Glas hjemmelavet Vin til en Småkage; nu har hun altså lavet et lille Stel til sådant, der skal vist hedde "Aftentraktement" el. lign. Hun har inviteret mig ned i Værkstedet i Eftmd. for at se det. Forhåbentlig inspirerer det til flere Idéer, så hun snart kan komme ud til Kunderne med Forårsnyheder; det er meget stille for Tiden, men en mangeårig Kunde fra Aalborg har dog anmeldt sit Besøg til først i Marts – til den Tid må hun jo også have noget at vise frem; men man forstår så godt, at det er svært når hun er alene; vi ønsker så meget, at hun havde en dygtig Medarbejder, Trut Søndergård var uforlignelig, et fabelagtig dygtigt lille Menneske, Datter af Maleren Ole Søndergård. Det var hendes Søster, der døde, mens hun var gift med Buf, døde under tragiske Omstændigheder; Trut fik dengang et Chock og har i årevis været Døden nær og opgivet af Lægerne – kunde ingen Mad tåle, levede bestandig af et Par Stykker knækbrød Dagen igennem – jeg så det selv her – men med en ufattelig Energi blev hun ved med at komme og havde trods alt en mirakuløs Arbejdsevne; men hun gik jo til Syberg Keramik ["Keramik" indsat over linjen], hvor hun tjener adskilligt mere.

Jeg blev forfærdet over, at Drengene har boet i et uopvarmeligt Rum i den store Kulde, men Junge, der var jo en Kakkellovn, der blev jo i sin Tid bygget en Skorsten – hvorfor var der så ikke mere Kakkellovn?? Jeg kan forstå, at Brændeovnen er omtrent mage til Nusssets; der rådede Skorstensfejeren os til at beklæde den udvendig med ildfaste Sten – det var den ikke, kostede kun 30 Kr. og lignede Robert Stevensons første Lokomotiv – de Sten sparede det halve Brændsel, Nus er henrykt for sin Ovn; men hun har simpelthen ikke haft Råd til at bruge den i Vinter - har 3)

ikke haft Brændsel nok, derfor sover hun stadig heroppe; alt hendes Brændsel går til Værkstedet, hvor hun heldigvis har en dejlig stor Kakkellovn.

Men hvad gør Ida, når I ikke har Vand?? Husk nu at besvare dette, for det spekulerer vi meget på. Det var meget trist med Tinges Gård, men fin Diplomati at I holdt gode Miner – det er nu altid klogt, for der kommer en Dag efter denne. – Hvor I dog mærker meget til Bæsterne derovre. Hvilken Sensation med de Øvelser! her er vi meget oprevne over de "udsatte" Kommunevalg; en Version går ud på, at Tyskerne ikke vilde have konstateret, hvor få Nazister der er i Danmark; men der kan jo ligge meget

andet bagved; de er rigtignok søde til at holde deres Ord fra 9 April! Vi hører London hver Aften; i Aftes var Gæsten "Redaktør Blütten Petersen" i Radioen, vi troede en Tid, at det var Blædel, men det er det dog vist ikke alligevel; hans Tale var næsten lidt for lovende – man bliver mistænksom, når d_er kun_ tales om idelige Sejre. Mon ikke Hitler har fejret en diplomatisk Triumf med den tyrkisk-bulg. Ikke-Angrebspagt. Dog, vi her ved jo nok, hvad sådan en Pagt er værd.

Dr. Larsen har været her en Aften – han plejer ellers aldrig at se til Patienterne, det var ganske klart at han kom for at snakke; men jeg gider ikke mere – og vi kom slet ikke ind på Politiken; han gik meget skuffet herfra. Skal jeg snakke mere med ham, så vil jeg sige, at han har fuldstændig Ret; hans Idealer fremmes sikkert bedst med Nazismetaler, men mine Idealer er ikke hans – hvad nytter det så at diskutere. Nej, det er ganske håbløst.

Nu er Tiden gået – jeg må til Middagsmaden, skønt der var mere at gå ind på fra dit Brev. Det er så subtilt, dette med Vreden og Hadet – det bliver en mundtlig Diskussion; naturligvis må og skal man kunne harmes over Banditstreger, men man må i sit Sind skelne mellem den retfærdige Harme – og det vilde Had, den frygtelige Vrede, som i sig selv er skadelige og udmarvende Foreteelser, man må med koldt Blod kunne konstatere den store Uret uden selv at brændes op i afsindigt Had – det var sådan noget jeg mente i mit forrige Brev; m.a.O. man må forsøge at være positiv – Had og Vrede betegner det negative. Raseri er ikke frugtbart.

Kender du "Sparkenbroke" af Charles Morgan, en ganske forunderlig og berigende Bog – jeg har lige læst den for anden Gang – og med lige store Udbytte; Nus har købt den til nedsat Pris for 2,50 (fra 8,50) og var forarget over, at Morten Korchs Bøger er dyrere! Altså, der er for få Købere til de virkelig gode Bøger. Vi læser en Masse i Vinter, er i en Læsekreds. Nu må jeg i Gang. Axel mener at kunne gå på Kontor en af de nærmeste Dage.

Tusinde Hilsner! Din altid Dis.

[Skrevet langs venstre margen s. 1:]

Undskyld for [ulæseligt ord], jeg får ikke Tid til at læse igennem!

[Skrevet langs venstre margen s. 2:]

Ja, den Torkil Barfoed må være en stor Idiot – og så må han også være en skidt Teosof – jeg er efterhånden kun glad ved, at jeg ikke indlod mig i Korrespondance med ham; mit Brev havde sikkert

[Skrevet på højkant langs venstre margen s. 3:]

ikke kunnet overbevise ham om hans Vildfarelser.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

1.

Århus, 18. Februar 1941

Kære lille frøer! Tak for det sidste Kæmpelæs,
som jeg nu til min Forfærdelse ser er ^{syntetisk} labret i Paks
og mig bevidst har jeg da ikke bevaaret det endnu.
Grunderen er at vi alles her vores Lygdom
jeg har måttet ligge en hel Tid med Hørle og Tilkøls
min hørle har nu været tilstede siden November, jeg har
hverken liget eller smagt det adersmindste og er nu
og da ængstelig for, at det skal "slå ind", jeg føler
mig ofte ret åndsløs, høre den jeg heller ikke, og
våner hver Morgen med Hædepine og Rødsel
det sidste sidste skyldes dog, at vi søes i Sødan en
Varme - og de Personer, der ligger i Dagligstuen med
det i den til Lovkammeret, og i Stuen heder
Kællonen jo over, både Stue og jeg lide meget derunder,
men hvad skal man gøre, når det siges, at
han ikke kan tale, vil lade Døren i til Gangen, det
vilde dog hjælpe meget; han er stadig hvid, men affe,
og har desværre meget, har så søvnløse Anfald
om Natten, at det ender som Blod af det, der tydelig
voks et oprindelig Bænkbar; og så farveres hans Brok
og sine Smerter. Ja, det har været en slæm Vinter for
os. Nu har vi da begyndt at gå lidt godt ind om
Dagen, det var udsket nemlig, da det blev de mange
Grader - mine Arma-tænder har købt meget af Kængel
på frisk Luft, men så snart jeg prøver at gå ind, miter
jeg meget. Nu ligger det op, at vi ikke mere har
alt den Komedie med Vundet, der har haft Tid
Kulspyr heder i Vaskeriet under Vaskerierne,
det er så hvidt, hvis de fylder. Nu har jeg fyldt
en hel Side med ferier, som det sikkert har

Underlyge forberedt, jeg har ikke tid til det, da jeg er hjemme.

60787

været oplivende for dig at lære om, men jeg må da
 ikke glemme den Tilføjelse, at vi ind i mellem går
 og har det rigtig hyggeligt, man kan jo bygge sig et
 vældigt videnår, når det er varmt og godt og
 rart i Stuerne; jeg har smukke blomstrende Alpe-
 orkideer endnu fra det af min store fuldeballes
 hos endnu en Besøgt Lillage; vi har også meget
 Færøge af Småfugle, Oplevdeet herunder
 Videre er det Stadigt beboet med Kibben, Pærke-
 søer, Vælskær og Løst, Fuglene kommer flakkende
 for bestemte Tider af Dagen og henter deres Rationer
 - Døderkassen på Trappegangen for alle Bred-
 brømmer, her er Salverter (de får råderne Oller) - Spør-
 spørre, Midsotte, Blåmejer, midt op da en Rødtælle,
 en Bogfinke, en Stillede, og så de utvorne Skader;
 Flagspælden holder til på Plankensket i Gården,
 Spalmeser viser sig også en spælden Gang af gås bag-
 liden med ad Stammerne; der har i Tidens Løb
 komlatet 43. Slags Fugle i Haven! Her er meget
 fugleinteressent. Jeg kendes dem de almindelige.
 Mit søde Sus er nu igen igang i sit Værelse -
 der har været mange Aflydelser, hun har jo også
 været syv flere Gange, og Sus har ikke været på
 Værelset endnu siden jul, det Skind, for hende
 har Vinkeren også været drø, men hun fik da fast
 i en ung Pige, som kommer et Par Times hver Dag,
 vi her har de andre haft nok med at passe os
 selv; Sus er så glad i denne Tid, hvor er det dog
 dejligt at høre hendes forfriskende Latter; jeg
 tror nu rent privat, at det har været en skat
 Lejlighed for hende, at den Palak ikke er her mere
 - selv om hun (og vi) selvfølgelig har meget ondt af det
 for ham - han er i Delogel i Fleusbag, skriver
 derfor at han nu vist skal i Hvidovre-udlagt.

2/ Han var mig meget pågaaende, isæde med Dydalees
Vold og Maagt hævde sig - såvint han stadig beundrede
ham, men han kunde vel ikke helt sige sig selv,
at han er født - og helliget - og dog altid en
Kammerat at tage sig til med, han er 13
suom og så et blusis, har været med at
slutte sig til sagen - Gud give og kunde
stampe noget Kynsom og af foden til hende,
det bruges han meget til, men det skulde
dog komme fra de unge selv, og menes med
at lade Kynsom til Kiste. Mellem os sagt,
s. var Palatzen meget lidt sympatisk, men man
er tilhøjely til at se mildt og overbærende
for de faarfølge og ulykkelige og neddumpe sin
Antipati: - sig er så optaget af i disse Dage,
at han har en lille Ny Glas-Fli, en "Dessin",
nemlig Karaffel - Glas - og Glasasset til et
lille "Aftenbrakement", det skal frem i
"Kibens" vindue (en Kunsthandel i Siden af
Bjerglund fenslen, drives af Elith, Søren Mathers
Sone) - Ideen har han fået ved, at vi har
konkuberet, at vi er så lebhorsillne i denne
Vinter - menes det kan skyldes de ændrede
Drumningsforhold, ingen Værelse er jo nu som før,
uden at har Aften læses vi et lille Trakle-
ment, lidt Lyllleløj, eller et Glas bynemellevet
Vin til en Sone Dage; vi har han altså læst
et lille Stel til S. laus, det skal vist hende:
"Aftenbrakement" bl. C. Han har inviteret
mig ned i Værelset i Euphond. for at se det.
Forbærentlig inspireret det til flere Fli'er, og
han snart kan komme ind til Kunderne med
Forsvarsheder; det er meget stille for Tiden, men

for den Tid har han været mig meget pågaaende, isæde med Dydalees Vold og Maagt hævde sig - såvint han stadig beundrede ham, men han kunde vel ikke helt sige sig selv, at han er født - og helliget - og dog altid en Kammerat at tage sig til med, han er 13 suom og så et blusis, har været med at slutte sig til sagen - Gud give og kunde stampe noget Kynsom og af foden til hende, det bruges han meget til, men det skulde dog komme fra de unge selv, og menes med at lade Kynsom til Kiste. Mellem os sagt, s. var Palatzen meget lidt sympatisk, men man er tilhøjely til at se mildt og overbærende for de faarfølge og ulykkelige og neddumpe sin Antipati: - sig er så optaget af i disse Dage, at han har en lille Ny Glas-Fli, en "Dessin", nemlig Karaffel - Glas - og Glasasset til et lille "Aftenbrakement", det skal frem i "Kibens" vindue (en Kunsthandel i Siden af Bjerglund fenslen, drives af Elith, Søren Mathers Sone) - Ideen har han fået ved, at vi har konkuberet, at vi er så lebhorsillne i denne Vinter - menes det kan skyldes de ændrede Drumningsforhold, ingen Værelse er jo nu som før, uden at har Aften læses vi et lille Traklement, lidt Lyllleløj, eller et Glas bynemellevet Vin til en Sone Dage; vi har han altså læst et lille Stel til S. laus, det skal vist hende: "Aftenbrakement" bl. C. Han har inviteret mig ned i Værelset i Euphond. for at se det. Forbærentlig inspireret det til flere Fli'er, og han snart kan komme ind til Kunderne med Forsvarsheder; det er meget stille for Tiden, men

B0787

en mangeårig Kvinde fra Aalborg har dog anmeldt
sit Besøg til først i Marts - til den Tid må hun
jo ogsaa have noget at vise frem; men man
føo, det er gældt, at det er sadet når hun
alene; vi riske 0? meget, at hun havde
en dygtig Medarbejder, Trist Pindergård var
ufarlignelig, et fabelagtig dygtig lille Men-
neke, Datter af Maleren Ole Pindergård. Det
var hendes Søster, der døde mens hun var gift
med Brøf, døde under tropiske Kunstledigheds;
Trist fik dengang et Chock og har i årevis
mæret Diden var og opgjort af Legerne -
Kvinde vigen med Tæle, Cene de har stavelig af
et Par Flybets Kuekbrød Dagen gennem -
og 0? det selv her - men med en ufattelig
Energie blev hun ved med at komme og
hænde brads alt en mirakuløs Arbejdsame,
men hun gik jo til Lakker, ^(Keramik) har hun ligesom
alskilt mere. -

Jeg blev forfærdet over, at Drengene her
haet i et napvarmeligt Rum i den store
Stalde, men framp, det var jo en Kalkeloven,
der blev jo i sin Tid bygget Stovsten - loofet
var det 0? ikke mere Kalkeloven?? Jeg blev
forst, at Brudekvinnen er omkommet Præge
til Stensets; der rådede Stovstensfogeden os
til at bebløde den indvendig med ildfaste
Sten - det var den ikke kostede kun 30 Kr.
og lyvede Robert Stevensons første Sakamatio -
de Sten spævede det halve Brudestol, Trist
er henrykt for sin Onen, men hun har simpelthen
ikke hørt Råd til at hving den i Træk - har

3/ ikke haft Bedundrel nok, hvorfor søges hin
stadig heroppe; alts hendes Bedundrel går
til Voksning det har hin heldigvis har en
deglig stor Kæbeloven.
Men hvad går Fda, når I ikke har
Vand ?? Husk mig at blouane dette, for
det spekulerer vi meget på. Det var
meget trist med Tinges Gæld, men sin Diplo-
matis at I holdt gode Minde - det er hin
aldrig Blygt, for det Bøuene en Dag efter
denne. — Hvor I har måske meget til
Bøuene derovre, hvilken Sensation med
de Gæster! her er vi meget oprems over de
"vilske" Kommunerale; en Version går ud
på, at Typhus ikke vilde have Konstatet,
hvis det var i Danmark; men
det kan jo lige meget andet bagved; de
er righigt og de til at hælde deres Ord
for 3 April! Vi hørte London hves Aften; i
Aften var Gøden "Relatør's Blikken Pølsen"
i Radise, vi hælde en Tid, at det var
Blødel, men det er det dog vist ikke ali-
gettel; hans Tale var udøden lidt for lørende
man bliver mistænksom, når det kun tales
om idelige Sene. Men ikke Hille har fejret
en diplomatisk Triumf med den typhisk-
hild. Føde-angrebepagt. Dog, vi her ved 10
nok, hvad sådan en Pagt er vand.
Dr. Larsen har været her en Aften
han plejer ellers aldrig at se til Pølsenens,
det var ganske blødt at han kom for at

ikke kunne overbevise ham om hans Vægsforløb.

80787
smakke; men jeg giles ikke mere - og i den sles
ikke ind på Palilipen; kan jeg meget skuffet
keofra. Skal jeg snakke mere med ham, så
vil jeg sige, at han har fuldstandig Ret; hans
Idealer fremmes sikkert bedst med Næst =
melade, men mine Idealer er ikke hans
- hvad nyttes det så at diskutere. Nej, det
er ganske håbløst.

Nu Tiden gælder - jeg må til Kvildagmaden,
skönt det var mere, at jeg ind på fra det
Brev. Det er så subtilt, lette med Vreden og
Hadet - det bliver en mundtlig Diskussion;
naturligvis må og skal man kunne hævde
over Bændelsbegret, men man må i sit Sind
skelne i mellem den retfærdige Klame - og
det vilde Had, den frygtelige Vrede, som i sig
selv er skadelige og idumarvende Foretællert,
man må med Bælt og Blad kunne konstatere
den store Met, inden selv at brudes op i
afsvulget Had - det var så længe noget jeg
mente i mit farrige Brev; m.a. O. man skal
forstå at være positiv - Had og Vrede betegner
det negative. Renset er ikke frugtbar.

Kendes du "Sparsenbake" af Charles Morgan, en
ganske forunderlig og berigende Bog - jeg har lige læst
den for anden Gang - og med lige stort hellighed. Den
har båret den til bedste Pris for 2.50 (for 8.50) og var
forargel over, at Martin Kochs Bog er dyrere!
Altså, det er for højt til de miskelige gade Bøger.
Vil des en Masse i Vinter, er i en Læsekræft.
Nu må jeg i Gang. Godt menes at kunne jeg
på Kontor en af de nærmeste Dage.

Tusinde Hilsener! Din altid
Dis.